

Dosarul nr.2r-21/22

2-20007637-01-2r-11012022

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. V. Lastavețchi)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Pahopol, O. Cojocar, R. Pulbere)

DECIZIE

02 februarie 2022

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Svetlana Filincova
Maria Ghervas
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Țurcan Eduard, Țurcan Igor și Țurcan Mihail împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a restituit cererea de apel depusă de Procuratura Generală,

c o n s t a t ă:

La 20 ianuarie 2020, Țurcan Eduard, Țurcan Igor și Țurcan Mihail au depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, prin încasarea sumei în mărime de 200 000 de lei cu titlu de compensație a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 21 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, a fost admisă parțial acțiunea.

A fost încasat din contul bugetului de stat, prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Țurcan Igor suma de 50 000 de lei, în beneficiul lui Țurcan Eduard suma de 55 000 de lei și în beneficiul lui Țurcan Mihail suma de 45 000 de lei.

În rest acțiunea a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

La 01 iulie 2021, reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina, a declarat apel împotriva hotărârii din 21 iunie 2021 a Judecătoriei Chișinău sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin încheierea din 05 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel declarate de reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina, și s-

a comunicat despre necesitatea depunerii unei cereri de apel suplimentare, cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, sub formă scrisă pe suport de hârtie cu semnătură olografă, precum și prezentarea copiilor de pe cererea de apel suplimentară într-un număr egal cu numărul participanților la proces, acordându-i pentru aceasta termen de 10 zile calendaristice din momentul recepționării prezentei încheieri.

Totodată s-a explicat apelantului că în caz că nu va lichida neajunsurile menționate, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate va fi restituită.

Prin încheierea din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, s-a restituit cererea de apel declarată de reprezentantul de Procuraturii Generale, Vochin Alina, din motiv că, nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel.

La 03 decembrie 2021, reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina a declarat recurs împotriva încheierii din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului a invocat că consideră încheierea instanței de apel pasibilă casării, deoarece instanța de apel fără a verifica și constata faptul că la data de 05 octombrie 2021, ora 09:07, cererea de apel desfășurată a Procuraturii Generale, deja a fost înregistrată și recepționată (email: cac@justice.md), respectiv eronat a emis încheierea de a nu da curs cererii de apel declarate de Procuratura Generală.

Or, ținând cont că a depus cerere de apel motivat și careva motive suplimentare nu urma să prezinte, instanța de apel eronat a emis încheierea de a nu da curs cererii de apel și ulterior neîntemeiat a restituit-o.

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat încheierea contestată la 02 noiembrie 2021 și a expediat participanților la proces copia încheierii prin scrisoarea de însoțire din 04 noiembrie 2021 (f.d. 162), însă careva acte care ar confirma recepționarea acestuia de către recurent la materialele cauzei nu sunt.

Astfel, recursul declarat la 03 decembrie 2021, este în termen.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza dosarului și a materialelor anexate la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins cu menținerea încheierii instanței de apel din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 427, lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Materialele cauzei atestă că la 01 iulie 2021, reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina, a declarat apel împotriva hotărârii din 21 iunie 2021 a Judecătoriai Chișinău sediul Centru, solicitând admiterea acestuia, casarea hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei noi hotărâri de respingere a acțiunii.

Prin încheierea din 05 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, nu s-a dat curs cererii de apel, și s-a comunicat despre necesitatea depunerii unei cereri de apel suplimentare, cu indicarea motivelor de fapt și de drept pe care se întemeiază apelul, sub formă scrisă pe suport de hârtie cu semnătură olografă, precum și prezentarea copiilor de pe cererea de apel suplimentară într-un număr egal cu numărul participanților la proces, acordându-i pentru aceasta termen de 10 zile calendaristice din momentul recepționării prezentei încheieri. S-a explicat apelantului că, în caz de neîndeplinire în termenul stabilit a indicațiilor din prezenta încheiere, cererea de apel va fi restituită.

Încheierea instanței de apel prin care nu s-a dat curs apelului a fost expedită reprezentantului apelantului, și anume Procuraturii Generale, prin intermediul poștei la data de 21 octombrie 2021, fapt confirmat prin avizul de recepție, anexat la materialele cauzei (f.d. 158).

Or, urmare a neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 05 octombrie 2021, prin încheierea din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit Procuraturii Generale apelul declarat împotriva hotărârii din 21 iunie 2021 a Judecătorei Chișinău sediul Centru.

Așadar, după cum denotă actele cauzei, încheierea din 05 octombrie 2021 a Curții de Apel Chișinău a fost comunicată Procuraturii Generale, la data de 21 octombrie 2021.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că încheierea recurată a fost adoptată în conformitate cu normele de drept procedural care reglementau acțiunile instanței la acea fază a procesului.

În susținerea acestei concluzii urmează a reține și prevederile art. 368, alin. (1) Cod de procedură civilă, care statuează că dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Pornind de la prevederile normelor de drept menționate, Colegiul conchide că instanța de apel corect nu a dat curs cererii de apel și ulterior a restituit cererea de apel, în cazul în care apelantul nu s-a conformat dispozițiilor din încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel, și nu a prezentat apelul motivat în copii pentru toți participanții la proces.

Cu toate acestea, reprezentantul apelantului, în termenul acordat de instanță nu a înlăturat neajunsurile indicate în încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel.

În acest sens, se impune a învedera că în conformitate cu art. 100 alin. (1), (11) din Codul de procedură civilă, cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc, la adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată sau înregistrată prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor, sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară. Cererea de chemare în judecată și actele de procedură ale instanței de judecată se comunică autorităților publice, persoanelor juridice de drept privat și avocaților prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor,

la care aceștia sunt conectați prin adresa electronică indicată în cererea de chemare în judecată, în alte acte ce atestă utilizarea poștei electronice.

În sensul art. 105 alin. (11), (5) Cod procedură civilă, citația sau înștiințarea se expediază autorităților publice prin intermediul Programului integrat de gestionare a dosarelor sau prin orice mijloc de comunicare ce asigură transmiterea și confirmarea primirii acestor acte. Citațiile și înștiințările expediate reprezentanților la adresa electronică înregistrată în Programul integrat de gestionare a dosarelor se consideră recepționate de către părți și alți participanți la proces.

Prin prisma normelor precitate, Colegiul consideră întemeiat argumentul instanței de apel prin care a indicat că, în termenul acordat, până la 01 noiembrie 2021, inclusiv, apelantul n-a lichidat neajunsurile, deci n-a prezentat apelul motivat cu semnătură olografă, în copii pentru toți participanții la proces.

În conformitate cu art. 110 Cod de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

În sensul art. 111 alin. (1) Cod de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege. În cazul în care nu este stabilit prin lege, termenul de procedură se fixează de către instanța judecătorească.

Art. 112 alin. (4) din Codul de procedură civilă, statuează că dacă actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori în o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora care încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Întru interpretarea normei precitate este cert că în cazul în care instanța de judecată a stabilit data până la care trebuie efectuată acțiunea (operațiunea) procesuală, partea care trebuie să o execute are obligația de a îndeplini acțiunea (operațiunea) respectivă până la data și ora indicată în actul de dispoziție judecătorească. Termenul imperativ stabilit de către instanța de judecată (judecător) este unul obligatoriu și peremptoriu, aceluși prevăzut de lege. Mai mult ca atât, în cazul în care actul de procedură trebuie efectuat nemijlocit în instanța judecătorească ori într-o altă organizație, termenul se consideră expirat la ora la care se încheie programul lor sau la care încetează operațiunile respective.

Astfel, la caz, instanța de apel just a remarcat faptul că termenul acordat pentru înlăturarea neajunsurilor, care au servit temei pentru a nu da curs cererii de apel, este unul imperativ, corespunzător, corect a conchis că omisiunea respectivă este imputabilă apelantului, lipsa diligenței devenind culpabilă și opozabilă acestuia.

De altfel, în temeiul art. 113 Cod de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În acest context, instanța de apel corect a învederat că apelantul cunoscând că a depus încă la 01 iulie 2021 cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, fără a fi întrunite condițiile stabilite de lege la depunerea acesteia, avea obligația de a întreprinde toate măsurile necesare, după cum sugerează și jurisprudența CEDO (Van Harn versus Germany, nr.7557/03 din 11.09.2007) de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță și de a îndeplini cerințele legale, fapt ignorat de apelant.

În conformitate cu art. 56 alin. (3) Cod de procedură civilă, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Pornind de la caracterul obligatoriu al actelor judecătorești de dispoziție, justițiabilul trebuie să-și ajusteze conduita la indicațiile reflectate în actul de dispoziție judecătorească emis, dacă prin acesta destinatarului i-a fost fixat un termen-limită (termen de perimare) pentru prezentarea dovezii de achitare a taxei de stat pentru cererea de chemare în judecată sau cererea de apel motivat, astfel încât acesta urmează să se conformeze cerințelor în discuție până la data și ora stabilită, să prezinte actele enunțate și să se asigure că ele vor ajunge la destinatar (la instanța de judecată) cel târziu la momentul stabilit în prealabil de către instanță. O altă abordare decât aceasta va echivala cu o încălcare a termenului de procedură, fixat de instanță.

Astfel, neîndeplinirea indicațiilor din încheierea de a nu da curs, în termenul stabilit, are ca efect pierderea unui drept procedural ce nu a fost exercitat în termenul legal imperativ, fără a aduce atingere dreptului subiectiv civil.

Colegiul învederează că conform jurisprudenței CtEDO (Ghinea contra Moldovei, cererea nr. 15778/05, hotărârea definitivă din 26 septembrie 2012), principiul egalității armelor este unul din elementele noțiunii mult mai largi a procesului echitabil, care prevede că fiecare parte trebuie să beneficieze de o posibilitate rezonabilă de a prezenta cauza sa în condiții care să nu-i plaseze într-o situație net dezavantajoasă în raport cu partea adversă. Curtea notează că aplicarea regulilor privind termenele de procedură este susceptibilă de a încălca principiul egalității armelor, în măsura în care fiecare dintre părți nu se vor bucura de aceleași mijloace pentru a prezenta argumentele sale (Varnima Corporation International S.A. vs Grecia, nr. 48906/06, §27, 28 mai 2009; Ben Naceur vs Franța, nr. 63879/00, §32, 03 octombrie 2006; Wynen contra Belgiei, nr. 32576/96, §32, CtEDO 2002-VIII).

În circumstanțele expuse se impune concluzia, că însuși apelantul nu a respectat drepturile sale procedurale și s-a eschivat de la îndeplinirea actelor de procedură în măsura stabilită de normele de drept procedural, ca ulterior să invoce încălcarea drepturilor sale. Or, părțile urmează să-și valorifice drepturile garantate de lege în termenul stabilit, aspect specific și speței deoarece, în conformitate cu art. 27 alin. (1) Cod de procedură civilă, disponibilitatea în drepturi se afirmă în posibilitatea participanților la proces, în primul rând a părților, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de a dispune de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare.

Ca consecință, nelichidarea neajunsurilor expuse în încheierea de a nu da curs de către apelant, în circumstanțele descrise și în termenul stabilit de instanță, a impus adoptarea soluției de restituire a cererii de apel, în cazul în care conform dispozițiilor art. 14 și 16 din Codul de procedură civilă, în lumina interpretărilor date de CtEDO principiului preeminenței dreptului, actele de dispoziție judecătorească, în speță, încheierea instanței potrivit căreia s-a instituit termen de prezentare a unor înscrisuri necesare pentru a fi dat curs apelului și a asigura o bună și normală derulare a procedurii, este obligatorie atât pentru participanții la proces, cât și pentru instanța de judecată, care a emis actul în cauză, obligație ce se regăsește și în principiile fundamentale a procedurii civile.

Deci, instanța de apel nu a dispus de o altă soluție legală, decât de a restitui cererea de apel, din motivul neînlăturării neajunsurilor indicate în încheierea, prin care nu s-a dat curs cererii de apel în termenul stabilit. Or, exonerarea arbitrară a apelantului de sancțiunile procedurale stabilite de prevederile legale precitate, în sensul prevederilor art. 10 Cod de procedură civilă, afectează exigențele unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO, conform cărora instanța de judecată are obligația de a asigura aparențele de imparțialitate și de a nu admite acte de intervenție arbitrară în favoarea sau defavoarea uneia din părți, având obligația concretizată și de jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia una din caracteristicile constituționale ale statului de drept o constituie obligațiunea statului, autorităților lui publice, instituțiilor, persoanelor oficiale de a activa în limitele atribuțiilor lor, stabilite de Constituție și legi, or, instanțele de judecată nefiind o excepție în acest sens.

În acest sens, Colegiul consideră necesar de a reitera că conform art. 2 alin. (1) Cod de procedură civilă, procedura de judecare a cauzelor civile în instanțele judecătorești de drept comun și în cele specializate este stabilită de [...] Constituția Republicii Moldova, de prezentul Cod și de alte legi organice.

Normele de drept procedural civil din alte legi trebuie să corespundă dispozițiilor fundamentale ale Constituției Republicii Moldova și prezentului Cod. Totodată, potrivit Hotărârii Curții Constituționale nr. 3 din 20.01.2015, §41 importanța principiului legalității presupune ca legea să fie respectată, această exigență există nu doar pentru indivizi, dar în egală măsură și pentru autoritățile publice și private, în măsura în care legalitatea vizează actele agenților publici, exigența este ca aceștia să acționeze în limitele atribuțiilor care le-au fost conferite de lege, motiv din care, părțile în proces nu sunt scutite de obligațiile procesuale pozitive întru exercitarea corespunzătoare a obligațiilor legale. Or, în speță, apelantul nu a depus suficientă diligență în vederea exercitării obligațiilor procedurale avute.

Astfel, Colegiul consideră că instanța de apel întemeiat a emis încheierea din 02 noiembrie 2021, în cazul în care apelantul nu și-a exercitat în volum deplin drepturile procedurale, iar ca consecință a curmat în mod legal orice abuz din partea acestuia.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea instanței de apel este întemeiată și legală, iar argumentele invocate de recurentă sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a), art. 428 Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de reprezentantul Procuraturii Generale, Vochin Alina.

Se menține încheierea din 02 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Țurcan Eduard, Țurcan Igor și Țurcan Mihail împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu

Procuratura Generală cu privire la repararea prejudiciului material și moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Svetlana Filincova

judecătorii

Maria Ghervas

Galina Stratulat